„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи шаљу се администрацији, а рукописи Уредништву „БРАНИКА“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 24 или 30 дин.
на по године: К 12 или 15 дин.
на четврт године: К 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 48. У Новом Саду, у недељу 29. фебруара (13. марта) 1904. Година XX.

Шта је са заједницом народности у Угарској?

II.

Навршује се девет година од доба, кад се год. 1895. састао народносни конгрес у Будимпешти ради формулисања заједнице немађарских народности у једном заједничком програму. Био је то импозантан призор, кад су се прваци немађарских народности из свију крајева Угарске, кад су се Срби, Словаци и Румуни састали у Будимпешти те створили заједнички народносни програм, у коме су означили природу заједничке нам отаџбине Угарске, те поставили начела, по којима би се имали задовољити захтеви немађарских народности у оквиру целокупности Угарске. Мисао водиља у том програму била је стари угарски строј државни, стављен на модерну основу са автономијом жупанија и варошких муниципија уз осигурање права појединих народности тако, да би поједине жупаније уз нужно заокружење у интересу добре администрације носиле тип оне народности, која већину сачињава.

Онима, који не познају прилике у Угарској према модерним уставним установама — могло је чудновато изгледати, да се немађарске народности састају у једном конгресу да своје жеље и захтеве формулишу, кад постоји угарски сабор, где би могле своје жеље и захтеве формулисати. Но у том баш лежи абнормалност уставног државног живота у Угарској, да народности, што сачињавају већину становништва — не могу доћи до правог представништва у угарском парламенту. И неправедан изборни ред и заокружење изборних срезова против народности, па велики гувернаментални притисак и при саставу изборних листина и при самим изборима, чине немогућим избор народносних посланика за угарски сабор. Према тим околностима три милијона Румуна давно су изрекли свој пасивитет и неће да учествују при изборима за угарски сабор. Три милијона опет Словака свагда су учествовали са највећим напором при изборима за угарски сабор, али никад нису могли успети да изберу ма којег од својих првака. Мудроњ, Стефановић, Дула и т. д. при свима изборима морали су пропасти. Ми Срби борили смо се одважно и снажно при изборима за угарски сабор и имали смо донекле и успеха, што смо доста саразмеран број народносних посланика изабрали у угарски сабор. Али последњи избори год. 1881. у Уздину и у Тителу показали су да сваки таки избор стаје ужасних жртава српских бирача тако, да су се српски кандидати морали ратосиљати такових избора. За скоро двадесет година народносни посланици били су сасвим истиснути из угарског сабора. Тек при последњим изборима дошли су 3—4 народносна посланика у угарски сабор као нека декорација.

При тим околностима је-ли чудо, што је народносни конгрес од год. 1895. изјавио, да је немађарским народностима немогуће учествовати у уставном животу Угарске и да се изјавио за пасивитет?

Настаје питање: да-ли народности могу и смеју остати у пасивитету и да-ли нису упућене под данашњим околностима на заједницу и на активно уставно деловање, па не би-ли нужно било да се народносни прваци опет састану као што су се састали г. 1895.?

Нама се чини да се околности од доба народносног конгреса на горе промениле. Данас готово изгледа невероватно, да се год. 1895. могао састати народносни конгрес у Будимпешти и то за доба Банфија као министра-председника, који важи као велики мађарски шовиниста. Данас, под министарством грофа Тисе, састанак каквог народносног конгреса био би немогућ, јер шовинистичка струја у Будимпешти на челу са мађарском академском омладином — растерала би такав конгрес, а у каквом другом месту Угарске, где је која народност у већини, гувернаментални органи сматрали би за своју „патриотску“ дужност, да такав конгрес осујете, ако би у опште гроф Тиса и дао дозволу за одржање таког конгреса. Под Банфијем још је било могуће да извршни одбор народносног конгреса изда свој мотивисан протест против помађаривања месних имена. Данас тако што не би било могуће.

Па ипак ако дође до нових избора за угарски сабор, народности мораће што учинити да ступе опет у заједницу.

△

Руско-јапански рат.

Енглески и американски листови пронели су глас, који је и нама јавио Кореспонденц-Биро (а и овај дува у противруску тикву), а који каже, да су Јапанци прешли реку Јалу и тако већ продрли у Јужну Манчурију. Та вест није ни из Петрограда ни из Токија службено потврђена, неће дакле бити истинита. Ако су Јапанци и прешли на десну обалу реке Јалу, то могу бити само мала извидничка одељења, а никако веће масе

ЛИСТАК.

СРПСКИ УСТАНАК
од 1804.—1813.

Од проф. **Петра Марковића.**

(Наставак.)

Закашњени прелазак руске војске преко Дунава (г. 1809.) проузроковао је прилично огорчење у Србији на Русе. Један део српских војвода и старешина мишљаше, да се треба обратити не само на Русе, него и на Французе и на Аустријанце, само да земља поново не падне под турски јарам. И Наполеону Великоме и, нарочито, Аустрији беше јако стало до тога, да се Руси не утврде на десној обали Дунава и да руска војска не поседне српске градове. Но како је Србија била далеко од непосредне сфере француских интереса, то Наполеон сматраше, да се с француским интересима ни мало не коси, ако Србија добије од султана самоуправу са кнезом на челу, а под аустријским протекторатом, само да се руски утецај у њој не утврди. Аустрија пак не хоћаше нипошто да се замери ни Русији, јер је премоћ Наполеонова свеђер опомињаше на потребу руског савеза у будућности, нити Турску да изазива, с којом је ради блискости Наполеонове државе у Илирији морала живети у добрим односима. И тако се сврши једним безуспешним покушајем аустријског посланика на Порти, да се Србији даде самоуправа под аустријском гаранцијом, што Турци наравно, налазећи се у повољној политичкој ситуацији, одбише.

После ових безуспешних преговора с Француском и Аустријом у Србији поново превлада струја, која је хтела савез и протекторат руски. А кад пређе и једно одељење руске војске у Србију, опседоше Срби Брзу Паланку и Кладово. Падом ових градова би и Крајина ослобођена од Турака. Кад је Карађорђе код Бање сузбио Турке, Хуршид-паша обиђе Делиград, пређе на леву обалу Мораве, те заузе Крушевац и утврђења на Јасици. Али га Карађорђе сачекавши руску помоћ из Крајине дочека на Варварину 1810., где га у крвавој бици тако разби, да се морао натраг вратити. На Дрини су Турци опсадили и љуто притеснили Лозницу са свију страна. Стога се после варваринске победе крену Карађорђе на Дрину, потуче Турке под Лозницом и претера их натраг у Босну. У Србији беше међутим сасма превладало уверење, да Срби не могу сами без руске помоћи ништа учинити против неисцрпних сила турскога царства. Заузимањем српских посланика у главном стану руском дође у јануару 1811. у Србију руски Нејшлотски Пјехотни Пук, те се размести по Београду, Шапцу и Делиграду.

У пролеће 1810. год. догодила се женидбом Наполеоновом с ћерком цара аустријског велика политичка промена. Тилзитски и ерфуртски савез са Русијом замењен је шенбрунским савезом с Аустријом. Та велика политичка промена није могла остати без замашних последица по развој српских ствари. Из бојазни, да Влашка и Молдава стално не остану под Русијом, а нарочито, да се утецај руски не утврди у Србији и у опће на десној страни Дунава, није Аустрија ни поред свих уступака руских хтела раскидати с Наполеоном, него се још више привеза уза њ. И тако се већ 1811. готово читав европски континент спремао против Русије. И у колико се опасност све већма ближила Русији, у толико је и руска акција на доњем Дунаву слабила. Руске су се војске прикупљале у Русију, а на Дунаву беше престало скоро свако ратовање. Тек доласком Кутузова за главног команданта отпочне се жива акција и тек после одлучне победе његове код Рушчука створи се положај за мир, који је сада услед Наполеонових смерова више требао Русији, него Турској. И у Србији се те (1811.) године веома мало радило. Читава година испуњена је незнатним чаркама спрам Ниша и на осталим границама и учешћем у руским нападајима на Видин. Кад је Турска поразом код Рушчука била принуђена, да се мири, била је и Србија обухваћена у руским преговорима с Турцима. Склопи се познати Букурешки Уговор (1812.). По жељи рускога војводе Кутузова, да се Србима обезбеди макар само миран опстанак, једва су руски делегати израдили, да се Србима даде општи опроштај (амнестија) и нека врст унутрашње самоуправе, а данак Турцима одсеком да плаћају. Све је остало остављено Порти, да се сама споразуме са Србима. Што су Руси били овако попустљиви, узрок је, што се Наполеон већ био кренуо пут Русије (1812.), те су Руси морали скупити све силе на одбрану властите своје земље, а Србе препустити црној судби. На велико изненађење и Срба и Руса не хтеде султан ни одобрити оне тачке уговора о Србији, јер је осећао, да је дошао најзгоднији тренутак, да Србе покори.

У тако неодређеном, несигурном положају ишла је Србија својој катастрофи у сусрет.

(Свршиће се.)

трупâ, пошто није могуће да су Јапанци већ извршили стратегијски развој својих трупа на реци Јалу.

У опште опажа се намера русофонске штампе, да и на суву Јапанце прикаже као „победиоце“ још пре него што се ови и сукобили с Русима. Заиста се мора поштен свет гнушати кад види толику несавесност!

Јапански службени извештај о бомбардовању Владивостока.

О нападу на Владивосток послао је адмирал Камимура, шеф друге ескадре јапанске, овај извештај у Токио:

Као што је у напред наређено, ескадра је дошла на источни улаз у Владивосток у јутро, 6. марта и морала је да пређе море, још покривено ледом. Непријатељске бродове нисмо видели у спољном пристаништу. Јапански бродови приближили су се батеријама на северној обали с једне тачке изван топомета батерија на Болцанском Предгорју. Пошто смо унутрашњу луку у 1 с. 50 м. кроз 40 минута бомбардовали, повукла се наша ескадра натраг. Ја мислим, да је бомбардовање начинило знатну штету. (То г. Камимура само мисли, ал' из руских извештаја знамо, да је узалуд пуцао. — Ур. „Бр.“) Видели се војници на суву, али руске батерије нису одговарале на ватру. Око 5 с. по подне видео се црн дим на источном улазу, и ја сам мислио, да је тај дим из непријатељских бродова. Али дима опет полагано нестаде. У јутро 7. марта јапанска ескадра је пловила ради извиђења у Амерички затон, али није ништа особито опажено. Ескадра се опет приближила источном улазу код Владивостока. Али нити су виђени непријаљски бродови, нити су батерије пуцале. Ескадра је затим отпловила у Посијетов залив. Али како се ни тамо није ништа могло опазити о непријатељу, повукла се ескадра опет натраг.

Шта прича гђа Старковица.

Супруга заповедника руске порт-артурске ескадре, вице-адмирала Старка, која се вратила у Петроград, прича ово о догађајима тамошњим:

„Већ неколико дана пре 27. јан. (9. фебр.) владало је у Порт-Артуру раздражено расположење. Не беше никаквих одређених вести о скорашњем рату, али приватне вести из Петрограда указиваху на то, да се спрема нешто озбиљно. Сви беху на својим местима, од адмирала до последњег пристанишног радника. Запетост је на послетку била тако велика, да су сви већма желели ово што је најгоре, него ову неизвесност. Како се ту може говорити о „неспремности“? Не знам, како је другде било, али у Порт-Артуру беше све одавна спремно. Сви бродови стојали су спремни за рат. Последњих дана пре нападаја наше торпедњаче извршиле су извиђања. Официри нису смели дуже бити на суву од 8 с. у вече. Шта више, мада ни слутити нисмо могли нападај, оног дана издата је нарочита заповест, да већ у 5 с. по подне сви морају бити на бродовима. Ескадра је стојала на најспољашњијем пристану. Чим је затим стигла вест о прекиду дипломатских односа, нико није сумњао да катастрофа непосредно предстоји. Што се тиче оног бала тога дана, о ком се балу толико говорило, могу ово изјавити: Баш ми је био имен-дан. Многе даме су ме посетиле, а и разни официри, но само од сувоземне војске. Мој муж је одавна одлазио сваки дан у 8 сати у вече на свој брод „Петропавловск“ и никад није ноћио на суву. У очи оне страшне ноћи ја сам рано легла. Одједарез тргне ме из сна топовски рик Са нашег прозора могло се прегледати цело пристаниште. У то одлетеше у ваздух две ракете на узбуну. То је значило да је зло. С почетка нисам ништа могла да дознам, и тек после неког времена продре до мене вест о јапанском нападају и да су наши бродови оштећени. Сутра у јутру се за тим развио већ познати поморски бој.“

У погледу евентуалног заузећа Порт-Артура рекла је гђа Старковица ово: „С мора се тврђава не може освојити; она је у опште тако утврђена, како се то једва замислити може. Хране и џебане, а и друге опреме има више него што треба. Тамо има на месту 200.000 тона угља. Руски морнари у Порт-Артуру не верују у велике успешне операције Јапанаца на мору. Њихови бродови су истина красни, али рђаво маневрирају. Не пуцају рђаво, али њихове гранате слабо дејствују. Порт-Артур је од њих мало претрпео. Само пролазан страх овладао је при канонади, а нарочито међу кинеским пристанишним радницима, који побегоше као без душе. Познато је, да Јапанци брижљиво таје своје губитке, али ми тачно знамо, да нису мали ти губитци.“

Положај у Порт-Артуру и око њега.

Дописник „Руске Телеграф. Агенције“ јавља из Порт-Артура под 25. фебр. (9. марта): Положај у подручју Порт-Артура непромењен је. Ађутант Вел. Кнеза Алексеја, управник ваздухопловног парка и пуковник Милер стигли су у Порт-Артур са мајсторима Обуховске челичне ливнице.

Неистините вести.

Заменик шефа штаба владивосточке тврђаве телеграфише у Петроград: Вест Рајтерова Биро-а, да је између владивосточке крстаричке ескадре и једне јапанске ескадре било поморске битке, чиста је измишљотина. Није истинита ни вест истог Биро-а из Нијучванга од 4. марта, да се Руси повлаче на линији Лијаојанг-Хајченг. Све те вести шире руски непријатељи.

Руски новинари код цара Николе II.

Ономад је цар Никола примио новинарску депутацију, у којој беху уредници „Новог Времена“ А. С. Суворин, „С. П. Вједомости“ Столипин и „Свјета“ В. В. Комаров. Суворин је прочитао адресу оданости, на што цар рече, да је и сам вредан читалац новина и сасвим разуме велику важност публицистике. Врло је задовољан с родољубивим осећајима, који се тако једнодушно изражавају у штампи, и нада се, да ће ова издржати у том правцу. На крају цар је више пута нагласио: „Хоћу истину, само истину!“

Руски сељаци војсци.

„Новоје Времја“ доноси ово писмо једног руског официра његовој матери: „На свим већим станицама и градовима приређују нам срдачне овације, а где има и војске тамо свира и музика. И ноћу скупљају се околни сељаци на станицама у великом броју, да поздраве војску. Сељаци прилазе вагонима, скидају пред нама капе и говоре, да су довезли из села све, што су сабрали, и да хоће да обдаре војнике за пут на бојиште. Одигравају се неописиви призори. Дошао је пред мене висок мужик, сигурно староста (кнез) села, и предао ми новце, скупљене у селу, велику кесу пуну бакрена новца. На то се разделила светина и ја сам угледао целу гору погача, хлеба, јаја, уштипака, даље силесију рубља, кошуља, гаћа, топлих покривача и рукавица. Све су то унели у вагон, који је дупком натрпан.

Било је то ноћу, кад су војници осим неколицине спавали; скидох капу, приђох старости и у име свих војника изљубим се с њиме и захвали му, а онда сам ишао из руке у руку од мужика до старице, а старице су ме благосиљале. У то је трећи пут зазвонило звоно, а ја сам још један пут свима захвалио и ушао у вагон. На то дотрчи мени мужик и рече:

— Ваше благородије, дајте затрубити „ура“!

Одмах сам први крикнуо, а ноћна тишина на далеко се заорила од громког поклика „ура!“

Политички преглед.

— **Угарски сабор**. После оних „трогателних“ призора, уз које се у четвртак измирише опструкционаши с Тисом, сабор је добио свој стари, апатичан изглед. У седници од јуче (петак) настављена је и сасвим глатко вођена расправа о рекрутском зак. предлогу. Пошто су шест заступника говорили у завршној речи, домобрански министар Њири благодарио је Талију што је посредовао, те је затим гласано и предлог о одобрењу рекрута примљен је за подлогу специјалне расправе, којој се одма приступило. Седеркењи предлаже, да се промени наслов тако, да се рекрути одобравају за мађарску војску. Ленђел предлаже наслов „Зак. предлог о одобрењу рекрута за г. 1903.“ Ово је усвојено. Код 3. §-а моли Раткаји министра да поради на том, да се помилују војници, који су се бунили и због тога су кажњени, што је министар и обећао. — Тиме је рекрутски пројект свршен, тако да ће се асентација за г. 1903. одржати од 24. марта до 30. априла о. г.

Сад ће се одма прећи на расправу о индемнитету, па ако овај буде одобрен, престаје ex-lex стање и онда ће се екзекутори разлетити на све стране, да купе неуплаћену порезу.

— **Шта гуди „Пестер Лојд“**. У штампи, домаћој и страној, више пута се у сасвим јасном облику говорило о том, да се Аустро-Угарска спрема да мобилизује своју војску, како би била потпуно спремна, ако би на Балканском Полуострву наступили заплети. Бечка и будимпештанска службена штампа се и рукама и ногама брани против тих гласова. „П. Лојд“ у свом вечерњем листу од четвртка има инспирисан коминике, у ком истина побија вести о мобилизацији аустро-угарске војске, али зато ипак допушта, да се код свих тих вести о мобилизационим мерама увек ради о таким одредбама и припремама, које свака војна управа мора учинити и чини их већ у миру, да у озбиљном случају може глатко и брзо са што мање трвења да изврши прелазак из мирног у ратно стање. Те одредбе и припреме сваке године се понављају према програму.

„П. Лојд“ у том коминикеу хоће да умири свет, али и сам мора да призна, да је све спремно до најмање ситнице. Нема сумње да идемо на сусрет судбоносним догађајима.

Мало шале — из Вршца.

Пише Вршчанин **Цибра**.

Жером Бонапарта, брат великог Наполеона, био је велики весељак па док је био краљ од Вестфалије увек је говорио: immer lustig — само весело. И у вршачком епископском двору од када има тамбурашког кора те од кад је пишпек Габор донео силне паре из Карловаца, и тамо је immer lustig. И Радић redivivus и он воле бити immer lustig. То му је још остало кад је као „слободан прелат“ у Пешти ишао украшен са орденима — у орфеум. И мој рођак, пок. барон Ђока Цибра, и он је волео бити immer lustig, па да је жив, он би данас са Габором и Радићем био der dritte im Bunde. Међутим Радић redivivus постао је сасвим озбиљан у Вршцу. Отишао је у новинаре и држао свој свечани улазак у „Родољуб“ са једним громопуцателним чланком од неких пет стубаца. Тај чланак се пишпек Габору и допао и није допао.

— Знао сам ја — рекао је Габор Радићу — да сте Ви изврстан публициста. Куд и камо је Ваш чланак више одскочио од пређашњих чланака учитеља-државника. Само држим да нисте требали онако детаљирати ствар са Летићем, јер напослетку то је ипак наша бламажа. Па онда и оно што сте писали о попи у Карловцима, ја бих то друкчије наместио. Знате: никтоже без грјеха. И наши рачуни у Крушедолу па они Ваши рачуни у Месићу, са свагдашњих 5 фор. који се не морају документирати и који су достигли висину од неких 2000 фор. — и ту би могли наши противници, а ако се окрене лист и радикали много што замерити. Хе! да смо ми могли успети са оптужбом дефраудације против попе у Карловцима, ја бих данас био патријарх а Ви владика, и не би могао постати владиком Георгије II. Али са Неузином и са оних 1500 фор. које смо двапут у рачун узели и као посебне поште и као укупну своту — јако смо се бламирали. Па кад су то тамо горе видели рекли су: Schwamm d'rüber! и ја сам морао на мајском сабору клањати се Бранковићу и сад морам у Карловцима држати одушевљење здравице.

— Немојте Ви мене учити како се пише у новине. Главна је ствар дати интересантан и пикантан колорит, да и оно, што није сасвим истина — верују читаоци.

— Добро сте опалили у вашем чланку и „Браниковце.“ Наравно нас двојица најбоље знамо како стоје „Браниковци“ са Бранковићем. „Браниковце“ је Бранковић мрзио, мрзи их и свагда ће их мрзити, јер им не може никад опростити, што при избору патријарха, г. 1890. нису на њега гласали, што је „Браник“ имао и жестоке чланке про-

тив Бранковића и напослетку што су „Браниковци“ правили фронт против „хајдучког“ саборског одбора, те год. 1897. помирили се са радикалима, а год. 1902. нису хтели примити компромис са клерикалима ради избора за мајски сабор.

— Све ја то добро знам, али данас је у нашем интересу да пишемо против „Браниковаца,“ јер њих тамо горе, као негдашњу народну странку, која је са Милетићем радила, ни мало не бегенишу, дочим држе да се с радикалима ипак даје што учинити.

— Ја се ипак кајем што сам био тако луд да због панчевачке општине прекинем са „Браниковцима.“ Ипак је у њих представљен солиднији елемент и моја природа није научена да општим са људима као што су радикали, код којих сам се уверио да се од неких човек мора грозити.

— Маните се тога! Знате оно старо: цел освештава средство, finis sanctificat media.

— И оно немате право што у један рог дувате са радикалима против оне личности, коју радикали данас највећма мрзе. Ја сам у радикалском саборском одбору, па знам шта данас раде радикалски фишкали и какве праве рачуне. Ја сам био и у пређашњем саборском одбору као референт о манастирима, па знам да је показао карактера онај кога Ви тако жестоко нападате. Знао бих Вам приповедати како је то било кад је пок. подбан Дане Станковић морао интервенирати да се ствар изравна са „президијумом.“

— Оставите Ви само мени ствари и у погледу „Браниковаца“ и радикала и одношаја према влади — све ће то добро бити. Молио сам се ја Богу да само Берзевици постане министар просвете. Једаред га је могао попа обманути, али више не. Опет ће бити оно што сам ја пре 14 год. казао: попу ћу отерати, и митра ми не фали. Него манимо се тих озбиљних ствари. Збиља! Хоћемо ли вечерас имати тамбураше?

— Ако заповедате.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 28. фебруара 1904.

— **Србима Новосађанима у пажњу.** Недавно је ововарошки магистрат све оне, који уз извесне врло повољне услове хоће да добију плац за кућу, позвао да се пријаве магистрату и да том приликом положе 20 К. Како чујемо, Срба се врло мало пријавило. С тога упозоравамо ове Србе одавде, којима је такав плац потребан, да се јаве у варошком бележничком звању, а уједно јављамо и то, да ће се и на Клиси моћи такови плацеви за куће добити.

— **Верење.** Госп. Живојин Милетић, правник, верио се са госпођицом Љубом Мијатовом, милом и образованом ћерком г. Мијатова, умировљеног бележника у Иланци, а нашом врло поштованом спољном сарадницом. Од срца честитамо младим вереницима и желимо им трајну, ничим непомућену срећу у њихову будућем брачном животу.

— **Суђење браћи Шибулима.** Удовица пок. Паје Еремића и његов нећак Пера Прекајски молили су кр. курију, да за суђење браћи Младену и Ђоки Шибулу, који су убили Пају Еремића, одреди други поротни суд, да не би судио вел.-кикиндски, пошто је Паја Еремић имао врло експоновану политичку и приватну улогу у Кикинди. Курија је решила, да у овој ствари суди сегедински поротни суд.

— **Престолонаследник каплар.** Српски престолонаследник Ђорђе на свечан начин је произведен за каплара у XVIII. пуку. Свечаност је била у $10^1/_2$ часова у Топчидеру. Чета, у којој је престолонаследник ступио као редов и у којој је произведен за каплара, постројена је била тачно у $10^1/_2$ сати. Поред чете стојали су и сви официри његовог пука. При доласку престолонаследниковом сачекали су га командант бригаде и командант пука, потом је престолонаследник ступио у чету и у строју сачекао долазак краљев. Чим је краљ Петар дошао, упутио се чети да је прегледа и том приликом прочитана је наредба, којом се престолонаследник Ђорђе производи у капларски чин.

— **Софија Седмакова.** У Манхајму (у Немачкој) је ових дана приређен концерат, на ком беше цвет тамошњег друштва, а на ком је суделовала и наша земљакиња, оперска певачица гђца Софија Седмакова. Ова Српкиња уметница пожњела је и овог пута ванредан успех. Један немачки лист, реферишући о том концерту, пише ово о уметничком певању гђце Седмакове:

„Гђца Седмакова, која има сважан, леп сопран великог обима, певала је четири песме и изазвала је живо допадање својим певањем, које одаваше топло осећање, укус и интелигенцију.“

Радујемо се, што ова млада Српкиња у туђини тако лепо напредује.

Новости са стране.

— **Ширење мађаризације на југу Угарске.** У јужној Угарској шири мађаризацију „Dmke“ („Délmagyarországi Közművelödési Egyesület“ = јужно-угарско културно (!!) друштво), које има седиште у Сегедину, а у ком је један од главних фактора министар привреде Бела Талијан, познати протектор и госа српских радикала на „мајском“ сабору. То „културно“ друштво је за г. 1904. одредило да изда 3000 Круна на награде учитеља и забавиља, који покажу најбољи успех из мађарског језика, 6000 К на насељавање Мађара у немађарским крајевима, 5000 К на стварање мађарских установа у народносним крајевима, 3000 К на оснивање и потпомагање мађарских књижница, 4000 К на потпору мађарског малог заната, 3000 К на потпомагање друштвених филијала, напослетку ће дати штампати 200.000 „Dmke“ календара за г. 1905. на мађарском, немачком, српском, румунском и словачком језику.

Ово ваља добро да утуби наша интелигенција по селима и за времена да обавести народ о правој намери „Демке“.

— **Нови дунавски монитори.** Из Будимпеште јављају: Оба дунавска монитора, које је ц. и кр. ратно министарство наручило, а зову се „Бодрог“ и „Темеш“, спустиће се крајем марта о. г. на воду. Краљ ће се дати заступити једним од надвојвода.

— **Дело полуделог грофа.** Из Беча нам данас телеграфишу, да је мађарски гроф Наполеон Чаки, секретар у министарству a latere, на Штубенрингу испалио четири револверска метка на гђу Амалију Брабанец, коју он пре тога никад није ни видео. Два метка погодише несрећну жену. Гроф Чаки је ухапшен; изгледа да је умоболан.

— **Срасли близанци.** У једном селу у боршодској жупанији родила је једна жена женске двојке, који су срасли на доњем телу, те кад им је било две недеље, донесу их у Мишколц у болницу. Родитељи су молили, да их лекар операцијом растави, али лекар не хтеде то учинити, изјавивши, да би операција проузроковала смрт једног детета. Ови срасли близанци су здрави и снажни.

НОВИЈЕ.

Цариград, 27. фебруара. Енглески амбасадор О'Конор врло је заузет, према инструкцијама своје владе, да Султана и Порту склони да не отежавају реформни статут македонске жандармерије. У својим аудијенцијама: код Султана 20. ов. м-ца, код великог везира 19. ов. м-ца, он је изјавио да је врло нужно, да се што пре изведе организациони план, указујући на незадовољство Европе, изазвано услед противљења Портиног, и на озбиљне последице, које ће имати такво Портино држање за њу саму.

Београд, 27. фебруара. Говори се, да ће пуковник Дамјан Поповић, први ађутант краља Петра, бити постављен за управника Војне Академије, а на његово место да ће доћи у двор пуковник Влајко Николић или држ. саветник пуковник Светозар Станковић. У исто време се чује, да ће бити стављени у пензију: генерал Лаза Лазаревић, пуковници: Михаило Рашић, Живко Касидолац и Дамјан Влајић, и потпуковници: Јован Вељковић, Никола Лукић и Ђорђе Ђорђевић.

Беч, 27. фебруара. Данас, на завршетку зимског семестра, дошло је на овдашњем свеучилишту до крваве туче између словенских и немачких ђака. Полиција је више њих ухапсила. Изазивање и терорисање од стране Немаца превазилази сваку меру.

* * *

Руско-јапански рат.

Петроград, 27. фебруара. Намесник адмирал Алексејев телеграфисао је цару Николи из Мукдена 26. о. м. ово:

„Командант порт-артурске тврђаве јавља: Од прилике око 1 сата после поноћи у кругу наших електричних рефлектора појавише се бродови, по свој прилици торпедњаче, на које наше батерије у 2 с. 40 м. отворише ватру. Наше торпедњаче изиђоше на отворено море. Око 4 с. ујутро западно од кулесветиље код Лијаочанга **сударили смо се с непријатељем**. После неколико топовских метака непријатељ се удаљио у јужном правцу, а наше торпедњаче вратише се у 6 с. у унутрашње пристаниште. Наново су послате на извиђање, те угледавши једну непријатељску ескадру, врате се натраг. Јапанци, који су имали 14 бродова, отпочеше пуцати на наше крстарице и торпедњаче. Из Лијаочанга су за цело време одговарали живом топовском ватром.“

Берлин, 27. фебруара. „Локаланцајгеру“ јављају из Јокохаме, да се из рапорта јапанског адмирала Камимуре види то, да јапанска флота својим нападајима на Владивосток 6. и 7. марта није могла да нанесе штете руској ескадри ни владивосточким утврђењима. 6. о. м. јапанска флота је наново бомбардовала Владивосток.

Сеул, 27. фебруара. Јапански пијонири журно раде на оправци непролазних путева и путеве, што воде на север, већ су учинили пролазним за све родове оружја. Сад граде пут из Сеула у Гензан. Дуж р. Јалу има концентрисано 3600 руских коњаника са две батерије топова. Та коњица се кренула да развиди земљиште.

Петроград, 27. фебруара. На једној станици железничке пруге Самара—Златоуст ухапшена су три јапанска шпијона, који се преобукли као калуђерице, како би разорили мост преко Волге. Сва тројица ће бити обешени.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Будимпешта, 28. фебруара. У конференцији дисидената гроф Апоњи је у дужем говору разложио програм народне странке. Апоњи ће данас у сабору при индемнитетској расправи заступати становиште народне странке.

Будимпешта, 28. фебруара. Конференција Кошутове странке је решила, да одбије индемнитет, а то исто решише и Угронова и пучка странка.

Беч, 28. фебруара. Јуче су се немачке странке саветовале о средствима и начину, како да се уклони чешка опструкција. И словенски заступници су се договарали, да утврде заједничко тактичко поступање.

Топлице (Чешка), 28. фебруара. Синоћ су Немци приредили велику демонстрацију против чешких демонстрација у Прагу.

* * *

Руско-јапански рат.

Петроград, 28. фебруара. Намесник адмирал Алексејев јавља:

Шест руских торпедњача срело се на отвореном мору са непријатељском торпедном флотилом. Отпоче се жестока битка. Једна јапанска торпедњача је потонула. Руска торпедњача „Стерегущій“ потону. Један део морнара је заробљен, а остали се подавише.

Пре подне је 14 јапанских ратних бродова отворило ватру на Порт-Артур, али без успеха.

Српске музикалије.

Срп. пев. друштвима и музикалној нам публици.*)

Најдаље за две недеље изићи ће из штампе песма Гаминског-Змаја: „ЦРНА СУКЊИЦА“, а у мојој композицији за мецосопран соло, меш. збор и клавир. Партитура ће изнети до 10 стр. а цена је 3 круне, те молим дајбуди сва пев. друштва, да поруче исту композицију, јер цаба ти и композиторства, ако од тога штете имаш. — Претплатницима „Ђулића“ (којих је сразмерно врло мало), јављам, да сам једва на послетку нашао и капацитирао једног младог, интелигентног књижевника, који се издавања примио, те ће и „Ђулићи“ у скоро бити штампани.

У СТ. БЕЧЕЈУ (Бачка) 25. II. 1904.

Пера Коњовић
коровођа.

*) Учтиво молим све српске листове, да ову објаву прештампају.

Огласи.

СВАКА ПОРОДИЦА

треба у сопственом интересу само праву

КАТРАЈНЕРОВУ

Кнајп-Сладну-Каву

као придодатак свакидашњој кави да употребљава.

94.I/c

Новосадска котарска болничка благајна.

ПОЗИВ.

Заступљени и изасланици новосадске болничке блалајне учтиво се позивају на

IX. ГЛАВНУ

СКУПШТИНУ,

која ће се

у петак, 25. марта 1904. год.

У 1/2 3 САХАТА ПО ПОДНЕ

У ДВОРАНИ БЛАГАЈНЕ, АРАЊЕВА УЛ. БР. 3.

одржати. Уједно се примећује, да је у случају, ако ова скупштина не буде у стању правоваљане закључке доносити, поновна скупштина за

27. март у 1/2 3 сахата по подне

одређена, те ће се на истој у смислу 88. §. статута, не узимајући у обзир број скупљених изасланика, правоваљани закључци донети.

126 1—1 **УПРАВА.**

На темишварској и вршачкој земаљској изложби (јубиларној) дипломом првога степена одликован.

Цикмунд и Друг, у Новом Саду

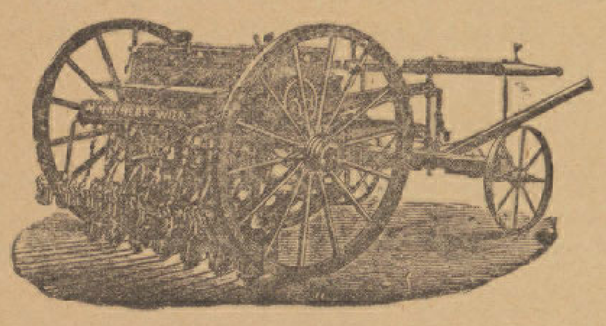

казанџијска улица бр. 19. у сопственој кући.

ПРВА НОВОСАДСКА ФАБРИКА

ПОЉОПРИВРЕДНИХ МАШИНА

И ЛИВНИЦА ГВОЖЂА И МЕТАЛА.

Препоручује своје сопствене производе машина, особито **специјалисте у сејалицама Columbus-Drill,** патентирани сопствени производ за равнице, доловите и брдовите пределе, најновије системе по сопственој конструкцији, за коју потпуну гаранцију примају. Намештање и удешавање млинова по новој системи, као и све у ову струку спадајуће оправке извршују се најтачније.

Сопствени производ БЕНЗИН-МОТОРА, који су потпуно усавршени и без икакве опасности.

Ценовници стоје на расположењу и отправљамо исте бесплатно. 111 5—20

ИМАМ ИЗВРСНЕ

сибирске сољене

КЕЧИГЕ од 4 до 20 кила једна

тако исто имам

уралске ПАСТРМЕ димљене, СОМА, ШТУКЕ, СМУЂА и ДЕВЕРИКЕ суве на велико и мало продајем.

Кечигу разашиљем у 4—5 кила поштанским пакетима 1 кила К 1·60. Кечига се држи у хладној, мало осољеној води, два до четир месеца. Што је дуже у води, све је боља. Пре кувања се опере од соли. Пастрмке 20 филира 1 комад.

Дарувар, (Славонија) у марту 1904.

Пајо Поповић.

Комисисионер првог шведског риболовног подузимачког друштва.

113 9 –

Лица, која изгледају стара, добијају млад, долик и свеж изглед, када се са сасвим нешкодљивим чистим енглеским млеком од краставаца апотекара Balassa негују. Ово улепшавајуће средство, коме нема равна, одстрањује за неколико дана боре, бубуљице, пеге и флеке. Боца стаје 2 К, уз то прави енглески сапун од краставаца 1 К и пудер 1 К 20 п. Може се добити у свакој апотеци. Поштом разашиље

C. BALASSA,
Budapest-Erzsébetfalva.

Треба се чувати од патворине. Главно стовариште у Новом Саду код апотекара Сигмунда Лукача. 92 1—8

ПРАВИ МАСЛИНОВ

ДАЛМАТИНСКИ ЗЕЈТИН

нуди и разашиље у лименицама као поштански пакет од 5 kg. за

КРУНА 6·80

са поштарином заједно

Јован Јовановић,
Херцегнови (Castelnuovo.)
(Јужна Далмација.)

107 3–3

Објава лицитације.

Дана 11. (24.) марта о. г. у 3 сата по подне продаваће се путем јавне лицитације у просторијама нашег Завода под ниже назначеним бројевима **заложене драгоцености,** којима је рок плаћања прошао:

бр. 965, 1015, 1053, 1064, 1080, 1084, 1091, 1122, 1130, 1134, 1136 и 1138.

Н. САД, 25. фебруара (9. марта) 1904.

Централни Кредитни Завод
деоничарско друштво
у Новом Саду.

123 2–3

По високој кр. земаљској влади проглашена лековитом водом рудницом

чиста алкаличко-муриатичка

АПАТОВАЧКА КИСЕЛИЦА

није само најбоље и најздравије 101 5—100

столно пиће,

већ је и најкориснија и најгласовитија

лековита вода

која је од првих лечничких ауторитета препоручена и делује ненадкриљиво код болести **желудца, илуђа, грклана,** разних **катара, астме, мехура, каменца, хемороида** (златне жиле), **натеклих и зрнатих јетара, жгаравице** и разних **женских болести.**

Одликована са 13 златних и сребрних колајна.

„Управитељство врела Апатовачке киселице“,
Загреб, Илица бр. 17.

Добива се у свим лекарнама, трговинама мирођија, рестаурацијама и гостионама.

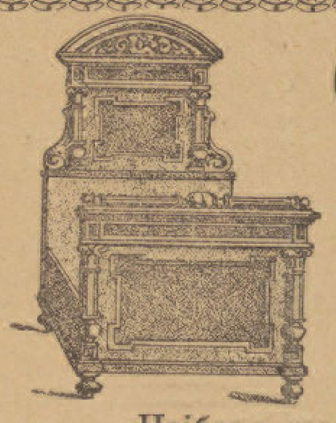

Стовариште намештаја

Л. МЕНРАТА И СИНА,

У НОВОМ САДУ

ГОСПОДСКА УЛИЦА Бр. 20., ПРЕКО ПУТА КР. УГ. ГИМНАЗИЈЕ.

Најбоље сортирано стовариште намештаја за спаваће собе, ручаонице и салоне у сваком стилу

ПО ВРЛО УМЕРЕНИМ ЦЕНАМА.

Сваке врсте једноставнијег намештаја, шифонера, кревета, ормарића за умивање, ормарића поред постеље, креденца, столова, дивана, столица, огледала и т. д.

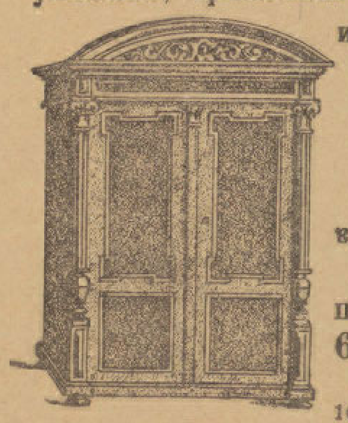

ПРИПОЗНАТОГ ДОБРОГ КВАЛИТЕТА ПО ИЗВАНРЕДНО ЈЕФТИНИМ ЦЕНАМА.

Стовариште тепиха, завеса, покривача, матраца, колица за децу.

Солидно поступање и намера да се само добар квалитет по јевтиним ценама даје, карактерише нашу радњу, која већ 60 година постоји.

106 39—52 **ОСНОВАНА 1843.**

Власник и издавалац: Дружина Браника. Управник: др. Мих. Полит-Десанчић. Одговорни уредник: Јанко Перић Штампарија Б. М Поповића у Н. Саду